

**TRAKTATI I KOMUNITETIT TË
ENERGJISË
SË EVROPËS JUGLINDORE
(KEEJL)**

**ENERGY COMMUNITY OF SOUTH EAST EUROPE
(ECSEE) TREATY**

- ❑ **Komuniteti i Energjisë duhet parë si një proces që çon në zgjerimin tregut të brendshëm të energjisë të Bashkimit Evropian (BE), në rajonin e Evropës Juglindore (EJL).**
- ❑ **Marrëveshja e Energjisë, e EJL-së është bërë më 25 tetor 2005 në Athinë.**
- ❑ ***Palët nënshkruese:***
Bashkimi Evropian
dhe
shtetet e EJL: Shqipëria, Bullgaria, Bosnja dhe Hercegovina, Kroacia, ish Republika Jugosllave e Maqedonisë, Mali i Zi, Serbia, Rumania dhe UNMIK -Kosova (rez.1244).

DREJT NJË TREGU TË PËRBASHKËT TË ENERGJISË?

Detyrat dhe Qëllimi i KE :

- ❑ Të organizojë lidhjet ndërmjet palëve dhe të krijojë një kornizë legale dhe ekonomike në lidhje me Rrjetin Energjetik.
- ❑ Qëllimet kryesore janë të ndërtojë një kornizë stabile dhe rregullative të tregut, të aftë për tërheqjen e investimeve, të krijojë një hapësirë të vetme rregullative për tregtim, të përmirësojë sigurinë e furnizimit, të përmirësojë gjendjen e mjedisit, dhe të zhvillojë tregun e energjisë dhe të gazit në një rajon më të gjerë gjeografik.

ERO

Institucionet e KE

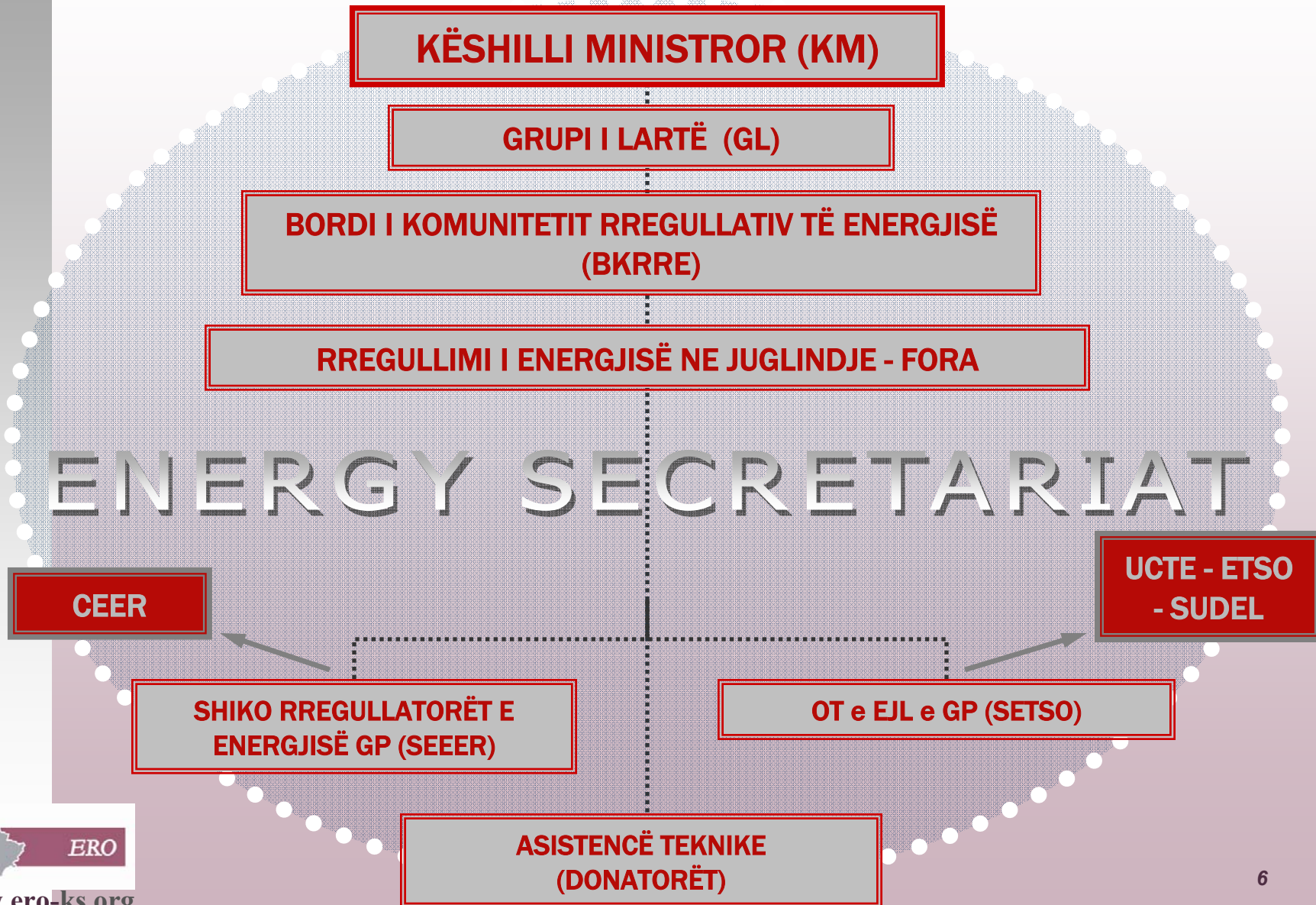
→ **Institucionet e KE që mbikëqyrin proceset janë:**

- ◆ KËSHILLI MINISTROR
- ◆ GRUPI I LARTË I PËRHERSHËM,
- ◆ BORDI RREGULLATIV
- ◆ FORA (KAPITULLI I IV I MARRËVESHJES), DHE SEKRETARIATI.
- ◆ DONATORËT LUAJNË NJE ROL TË RËNDËSISHËM DUKE BËRË INVESTIMET E NEVOJSHME NË RAJON.

ERO

Trupat & Institucionet Qeverisëse të Marrëveshjes së KKEJL

ZBATIMI:

- ➔ **1 janari 2008 - liberalizimi I tregut per te gjithë konsumatorët jo-shtepiake.**
- ➔ **31 Dhjetor 2011 - reduktimi i permbajtjeve me sqfur dhe permbajtjeve te lendeve djegese ne gjendje fluide,**
- ➔ **1 janari 2015 - liberalizimi i tregut per te gjithë shpenzuesit**
- ➔ **31 Dhjetor - kufizimet e emetimit te ndotesve te caktuar ne ajer nga centralet e medha**

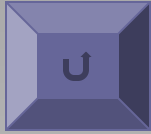
ERO

AKTIVITETET MË PRAKTIKE TË KE :

- Zbatimi i “acquis communautaire” të BE-së; në sektorin e energjisë në shtetet e EJT, të cilat janë jashtë BE,
- Krijimi e një mekanizmi të vetëm të tregtimit ndër-kufitar (CBT) si dhe funksionimi i tregut të energjisë, dhe
- Krijimi i një tregu pa kufizime të brendëshme
- Promovimi i një qeverisjeje eficiente energjetike, dhe shfrytëzim më i mirë i burimeve të rinovueshme (ripërtëritshme)
- Mbrojtja e mjedisit nga aktivitetet që kanë të bëjnë me sektorin e energjisë, duke respektuar detyrimet mjedisore të shteteve të BE në nivel evropian dhe botëror,
- Mbështetja e punës së Paktit të Stabilitetit, me qëllim inkurajimin e paqes, stabilitetit dhe zhvillimit rajonal.

Acquis Communautaire

Acquis

- *EC Electricity Directive 2003/54/EC*
- *EC Natural Gas Directive 2003/55/EC*
- *EC Regulation on conditions for access to the network for cross-border exchanges in electricity 1228/2003/EC*
- *EC Council Directive 85/377/EEC - environment*
- *EC Council Directive 199/32/EC - environment*
- *EC Council Directive 2001/80/EC - environment*
- *EC Council Directive 79/409/EEC - environment*
- *EC Council Directive 79/409/EEC - renewables*
- *EC Council Directive 79/409/EEC - renewables*

Temat kryesore të prezantimit

- Përfitimet nga tregu rajonal i energjisë
- Sfidat rregullative
- Faktorët pengues dhe masat minimizuese

Përfitimet nga Tregu

- Shpërndarje e Kapaciteteve Rezervë
- Burimet Heterogjene / Diversitet në Park të Gjenerimit
- Pik jo-koincident
- Përmirësim I sigurisë së furnizimit
- Përmirësim dhe Mbrojtje e Mjedisit

Përfitimet nga Tregu

- Një efizienzë më e mirë ekonomike arrihet nëpërmjet konkurrencës
- Zhvendosja e Rrezikut nga Shpenzuesi (konsumatori) te Investitori
- Dërgohen sinjale ekonomike të duhura nëpërmjet çmimeve konkurruese ose çmimeve të rregulluara në rrjet.
- “Komodimi” i Energjisë. Treg likuid i shitjes me shumicë (Wholesale Markets); Furnizuesit / Tregtarët sjellin përfitime të rëndësishme për konsumatorët

Parakushtet për zhvillimin e konkurrencës

- Furnizimi të tejkalojë kërkesat, më shumë Blerës/Shitës, mungesë e tregut të Energjisë
- Likuide
- Qasja e palës së tretë
- Tarifa të kostove pasqyruese
- Rrjet të ndarë (Unbundling), Industri të fragmentuar
- **Rregullim të Pavarur**
- Lidhje të fortë ndërlidhëse/kornizë ligjore të harmonizuar

Veçoritë e Përgjithshme të një Modeli të Tregut

- Një trup i pavarur rregullativ
- Një operator i pavarur i transmisionit
- Treg konkurrues në shitjen me shumicë në gjenerim dhe furnizim
- Treg financiar dhe i organizuar i energjisë,

Pse Treg Rajonal?

- Tregu i Energjisë/Pozitë Dominante e Tregut
- Tregtimi nëpër rrjetet e energjisë
- Zhvillimi i “tregut Rajonal”, nevojitet një faze kalimtare

Pajtimi i Standardeve Rregullative

Pajtimi është esencial

Synimi është të krijohet një kornizë ligjore e tregut me një harmonizim minimal, e cila do të:

- Përparojë koordinimin në çështje të rëndësishme në nivel rajonal (në menaxhimin e kongjesionit, CBT–mekanizmin ndërkufitar, tranzitin, etj.)
- Ndikojë në zvogëlimin e çmimeve
- Rritjen e numrit të anëtarëve në treg,
- Stimulojë likuiditetin
- Përforcojë besimin në mënyrën se si formohen çmimet, dhe aftësinë e tregut për të bërë shpërndarjen

ERO

Objektivat e KEEJL

- Optimalizimi në shfrytëzim të energjisë dhe të infrastrukturës
- Të joshë investime private kapitale në Gjenerim & Rrjete (\$ 20 bil – 2020)
- Përmirësojë Sigurinë në Furnizim
- Të vendosë një “Rrugë të Energjisë” të bazuar në parimet e tregut të lirë, ndërmjet burimeve të pasura në lindje, dhe konsumatorëve që kanë “mungesë” në perëndim.
- Përmirësimi i gjendjes së mjedisit dhe nxitja e përdorimit të BR (RES)
- Zhvillimi i konkurrencës më të gjerë
- Koordinimi & bashkëpunimi (në çështje politike, në çështje rregullative, investime, statistika& treg, etj.)
- Krijimi i tregut rajonal (i 8 në Evropë), që lehtëson integrimin në BE.

..... dhe vështirësitë

- Treg i vogël i energjisë
- Zhvillime politike jo të sigurta & jostabilitet
- Një ndryshim në zhvillim ekonomik ndërmjet shteteve të EJL:
  - *Të ardhura të vogla për frymë banorë,*
  - *Çmime të ulëta dhe të subvencionuara*
  - *Cilësi e dobët, dhe mirëmbajtje e varfër e infrastrukturës energjetike*
  - *Zhvillim jo I njëjtë i kornizës ligjore dhe rregullative në rajon*
  - *Ndryshim i theksuar ndërmjet Ballkanit perëndimor dhe atij lindor*
Ekzistenca e shumë palëve të interesuara (Donatorët, BB, EBRD, BE, investitorë privatë, etj...)
- Mungesë e koordinimit të përpjekjeve për rindërtimin e rajonit (është llogaritur se donatorët që prej vitit 1996, kanë shpenzuar € 4 bil.)

Detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i marrëveshjes

Institucionet nacionale

- Të pavarura për:
- Sistemi I pavarur I distribuimit OSD

- a) qeverisje*
- b) rregullimi*
- c) OT*

Tregu Nacional

- Ndarja (Unbundling utilities) & hapja e tregut – me faza

1 Janar 2008

Për të gjithë
konsumatorët jo-
shtëpiakë

Hapja e tregut

1 Janar 2015

Për të gjithë
konsumatorët

- Qasja e palës së tretë e rregulluar dhe zhvillimet transparente të ndarjes në tarifa të transmisionit & distribuicionit
- Zhvillimet & Monitorimi I të licencuarve dhe pjesëmarrësve në treg
- Përgatitja e kodit të rrjetit në bazë të qasjes jo-diskriminuese
- Aprovimi i një legjislacioni konkurrues në sektor të energjisë
- Eliminimi i ndër-subvencioneve në tarifa

ERO

Zyra e Rregullatorit të Energjisë

“Ristrukturimi i energjisë elektrike, nuk është diçka që ndërmerret pa një arsye të fortë, pa mbështetje të nivelit të lastë politik, dhe pa fokusimin e fuqishëm të interesit publik”

“Electricity restructuring is not something to take on without good reason, high level political support and a strong public interest focus”

*citati nga Larry Ruff

Ju faleminderit !

Zyra e Rregullatorit të Energjisë
Rr. Hamdi Mramori Nr. 1
Prishtinë - Kosovë (UNMIK)
Tel: +381 (0) 38 247 615 ext. 101
Fax: +381 (0) 38 247 620
e-mail: info@ero-ks.org
www.ero-ks.org

